05 2002

Kultura demonstriranja

Robert Foltin

Prijevod: Boris Buden

Protestni pokret protiv globalizacije dodao je tradicionalnim akcionistickim formama ljevice kao sto su demonstracije, manifestacije, itd., nove oblike direktne akcije, blokade ili okupiranja javnog prostora na primjer. Pritom se javljaju i takve akcionisticke forme koje sadrze karnevalske elemente. Takav jedan koncept je i Pink-Silver. Pri takvom nastupu zene i muskarci navlace crveno-ruzicasto-srebrne kostime, pritom izrazito naglasavajuci zenske atribute i (vecinom u samba ritmovima) plesu na demonstracijama protiv policije. Radical Cheerleading predstavlja izvodjenje koreografija u jednom kontekstu u kojem takva vrsta akcije i performansa na prvi pogled uopce ne odgovara. Pored zabave koju takvi uzitkom ispunjeni pokreti sami po sebi priredjuju, ovdje je rijec i o tome da se dominantnim oblicima reprezentacije suprotstavi nesto sto se u kontekstu politickih demonstracija ne ocekuje.

Protiv pozitivnog ili negativnog poretka

Politicka grupiranja vide sebe uvijek kao zastupnike nekih imaginarnih masa. Izmedju ostaloga, stalo im je do toga da predstavljaju dijelove demonstracija. U stvari, vrijeme organiziranih blokova je proslo, ne postoji vise nikakva organizacijska forma koja

bi mogla izraziti razlicitost zelja i potreba demonstrantica i demonstranata (ukoliko je takva forma ikada i postojala). Tu nepredstavljivu razlicitost sudionica i sudionika vladajuci diskurs pretvara u pregledni poredak. Tako imamo na prvom mjestu one s kojima vlast moze razgovarati, takozvane "razumne" koji se sastoje uglavnom od pripadnica i pripadnika tradicionalnih (lijevih) stranaka i nevladinih organizacija (NGO-a), potom imamo razlicite lijeve i lijevoradikalne male grupe koje sanjare o tome da postanu predstavnici masa i napokon tu su i oni s kojima se ne moze razgovarati, naime oni koje su policija i mediji konstruirali kao "crni blok". Karnevalski oblici akcije niti se pokusavaju prilagoditi vladajucim strukturama niti se upustaju u rituale ulicne borbe kojima dominiraju muskarci. Oni (za sada) nisu integrirani, a ne mogu se ni predstaviti tako negativno kao "crni blok".

Nasa kreativnost protiv kapitalistickog sistema

Kapitalisticki (radni) uvjeti kao sto su u opcenitom smislu potcinjavanje i izrabljivanje u posljednjem su se desetljecu masivno promijenili (dakle razvili u smjeru koji se s jedne strane oznacuje kao postfordizam, a s druge kao drustvo kontrole). Dok su nas ranije, institucije kao sto su skola, rad, obitelj, normirale i prilagodjavale sistemu, taj isti sistem danas funkcionira tako sto iskoristava nasu kreativnost i nase komunikativne i drustvene sposobnosti. Podjele izmedju rada i slobodna vremena, izmedju umjetnosti i rada, izmedju reklame i zadovoljstva, tendencijski su pred nestajanjem. Prisiljeni smo nasu kreativnost ili uvrnuti kako bismo mogli kapitalisticki funkcionirati, ili moramo tu nasu kreativnost prodati. Pink-Silver i druge karnevalske forme predstavljaju mogucnost da nase zelje, nas uzitak, nasa kreativnost i nas zivot barem kratkorocno, za vrijeme trajanja neke demonstracije, usmjerimo protiv kapitalistickog sistema.

Ponovno prisvajanje nase tjelesnosti

Novi odnosi kapitala takodjer su povezani s jednom drugom formom izrabljivanja nasih tijela - socijalne i komunikativne sposobnosti (kao zenske sposobnosti na primjer) sve su vise trazene. Nasa tijela (od osmjeha prodavacice pa sve do socijalnih i komunikativnih struktura u uredu) igraju sve vecu ulogu u kapitalistickom izrabljivanju. Spolnospecificna podjela rada u proizvodnji i reprodukciji pomjerena je iz obitelji na drustvo. Dozivljavanje nasih tijela u opozicijskoj akciji moze se na taj nacin shvatiti
kao barem privremeno ponovno prisvajanje nase tjelesnosti.

Uciniti vidljivom konstrukciju naseg spola

Cheerleaders, posebice u americkom drustvu, igraju vaznu ulogu u potvrdjivanju tjelesne spolnosti. Kontrast u odnosu na igrace rugbyja, naglasavanje sekundarnih obiljezja spola, potvrdjivanje su razlike medju spolovima. U tom smislu, one su ukljucene u kontekst sportskih priredbi. Demonstracije i direktne akcije na prvi su pogled spolno neutralni konteksti, u samoj reprezentaciji medjutim dogadja se to da - kao i u jeziku - se muskost poklapa s opcenitoscu, dok su zene i zenskost takoreci dodaci: kao sto se u jeziku zenski nastavci (demonstrant-ica) dodaju ili kao sto se na pozornici muskome pjevacu ili moderatoru u pozadini dodaje zensko tijelo. Pink & Silver kao i Radical Cheerleading izlazu zenske atribute u prvi plan, ometaju dakle "neutralni" kontekst demonstacije.

Pobuna kao karneval

Pravo demonstriranja uvedeno je kako bi se otpor odredjenih grupa stanovnistva usmjerio na kontrolirane kolosjeke. Ranije je svaka demostracija veoma brzo poprimala karakter pobune. Radilo se dakle o tomu da se odredjeni javni prostori obrane od drzavne sile. Ti oslobodjeni prostori, ta kratkotrajna oslobodjenja uglavnom su se neposredno pretvarala u feste. I aktualni socijalni pokreti uvijek su povezani s militantnoscu ("nasilje"). Tek prijetnja da ce se stanoviti elementi pobune omaknuti kontroli stvara onaj prijelomni moment koji u siroj gradjanskoj javnosti dovodi do reakcija i predstavlja prvi korak sirenju jednog pokreta. Pretvori li se medjutim militantnost u ritual ulicne borbe, nestaje spontanost, dolazi do organiziranja i to je vec simptom poraza doticnog pokreta, njegove paralize, kraj feste, a time i pobunjenickog pokreta. Karnevalske fomre akcije kao sto je Pink & Silver predstavljaju element anticipacije zivota koji je neodvojiv od iskustva pobune.

Pink & Silver predstavlja mogucnost da se izvan tradicionalnih formi reprezentacije aktiviraju kreativnost i tjelesnost koje potice kapitalizam kako bi se kroz taj kontekst dovela u pitanje konstrukcija spolnosti i anticipirali elementi vesele pobune. Taj oblik demonstracije samo je JEDNA mogucnost koja tek u ogranicenoj mjeri moze postici subverzivni ucinak. Ukoliko se takve strukture etabliraju, prijeti opasnost da i one takodjer postanu dijelom reprezentacije koja se uvijek moze kontrolirati. Kreativnost i tjelesnot u tom slucaju postali bi neka vrsta ukrasnog dodatka, kao sto je to primjerice cesto slucaj sa zenskim elementom u vladajucem drustvu. I subverzija spolnih uloga potvrdila bi se ritualizacijom i ponavljanjem. Za sada nam se medjutim u tome jos uvijek otvara mogucnost da probijemo oklop "normalnosti". Ako i to takodjer izgubi svoju subverzivnost, bit cemo prisiljeni iznova potraziti nove oblike pobune.